

LASSAN, TŰNŐDVE

M É R E Y K A T A L I N

HALÁLRAÓL, HAZÁRÓL

Két palack. Csöppennek a cseppek. Halál, háború eddig mindig mással történt.

Most itt vannak ezek a cseppek. Lassan, holtbiztosan, egymás után végig a csövön. Hiszen ez nagyon soká tarthat! Sikoly. Pedig ő már nincs is. Csak ösztönös reflex az egész. Egy ismeretlen.

Próbálok szólni hozzá. Beszélek, hátha nem tépi ki a túket, a csöveket. Nem ért. Szólok hozzá az anyanyelvén, hátha a rég elfelejtett szavak eljutnak valahova, mert mindig is ott lapultak tudatának peremén. Semmi. Szólok hozzá az én anyanyelvemen, amelyen a legszebben tudok beszélni. Semmi. Szólok hozzá a harmadik nyelven, amelyen a legtöbben beszélünk, kiáltok rá, parancsolok. Semmi.

Tartom a kezét, lesem a pici lángocskát, hátha föllobban. Nem lobban.

Tartom a kezét szorosán, nehogy kitépje a tűt, a cseppek meg csak csöppennek, csöppennek lassan, egymás után; keményen koppannak az agyamon.

Az idő áll, a sziréna megszólal: légiriadó, légiveszély, légelhárítás, felderítő repülés, bombázás, berepülés, zavaró repülés. A régi szavak, mint a kísértet, fölélédtek. Ő nem. Rajtunk múlik, hogy megél-e vagy sem. De az én szívemnek nincsenek segédigéi. És azt sem tudom, hogy szeretne-e meghalni, de nem bír, mert szívós, mint fán a kéreg.

A bombák robbannak, robbannak, ég a város pereme, lángol a hegy a Duna túloldalán, izzik a mazut, amiről itt nem tudják, hogy pakura; becsapódások, remegnek az ablaküvegek a rajtuk X alakban keresztbe

ragasztott szalaggal együtt, gomolyog a füst, vörös az ég alja. Odalett az emberek vetése.

A némaságra ítéltetett kiszolgáltatott a sziréna hangjára csak megvonnaglik. Nem tehet semmit, béna, meg sem szólalhat, de mintha szólni szeretne: figyeljünk rá.

Nem figyelünk. Otthagyjuk, lerohanunk a csattogások elől az óvóhelyre. Itt sokan búvóhelynek hívják, de végeredményben mindegy. Oda mentjük a bőrünket. Mint a patkányok . . .

Nem jól van ez így. Hogy az ember nem szólhat bele sem az életébe, sem a halálába. Végül pedig idegenek segítségére szorul aszerint, hogy mennyi pénze van. Mert a pénz az úr. Az ember majd csendben agonizál, mi meg rohanunk sorba állni kenyérért, vízért, gyertyáért; életért, halálért.

Otthon.

Haza.

Szülőföld.

Anyaföld.

Vége. Csak fekszik csendesen, tehetetlenül, míg idegenek rakosgatják ide-oda a testét. Nem tudom, akar-e élni. Akarja-e tenni, amit kell. Amit tennie kell embernek, állatnak, növénynek, rögnek. Annak, amit annyiféleképpen nevezhetünk, ami egyetlen, ami tulajdonképpen mi magunk vagyunk. Mert mi a haza? És mi a szülőföld? Mi magunk.

Nincs megváltás. A cseppek csak csöppennek egymás után, lassan, biztosan, mint a halál. Szükségszerűen, mint az idő múlása, mint a menetelő, akár üldözők, akár üldözöttek.

A hat gyereke közül kettő maradt, ezek most kapkodva keresik a segédigéket. De a szív segédigéit elnyelte a háborús világ. Most már csak azt szeretnék tiszta szívvel, hogy legyen vége már. Aki él, éljen, tegye a dolgát, mint azelőtt: emberként, gondolkodó értelmes lényként, nem ilyen akarattalanul rángatott bábuként.

Ósi rend, hogy ki kit temet. Baj akkor lesz, ha ez a rend megbomlik. Az nem lehet, hogy anya temessen fiút, hogy fiú öljön apát.

A bölcsességnek ára van.

Nagy ára. És ezt az árat mindenkinek meg kell fizetnie, aki végül homokos, szomorú, vizes síkra ér, szétnéz merengve, és okos fejével biccent, nem remél.